

10. Lektion

Jedna vlaštovka jaro nedělá

Eine Schwalbe macht noch keinen Frühling (jaro, n).

Desátá lekce [däsa:ta: läktsä]

Aus der letzten Lektion (S.15) holen wir uns das Verb **připravovat se** *sich vorbereiten*, um zunächst noch einen Satz mit *Schwalben* (**vlaštovka** f) formulieren zu können. Wir werden sehen, dass uns dies zwanglos auf einen Flugplatz (**letiště** n) führen wird!

Vlaštovky se připravují k odletu. *Die Schwalben machen sich zum Abflug bereit.* Der *Abflug* ist kein "Omlet", sondern ein **odlet** m. Er wird fast wie **hrad Burg** dekliniert, aber im Lok. Sg. steht die Variante mit **-u**, vgl. 3.3.

Auch am Flughafen (**na letišti**) kann man odlet einsetzen. Die **Ankunft** ist **přilet**. Auch wenn das Flugpersonal einmal nicht streikt, kann es zu Verzögerungen kommen.

Man kann z.B. fragen: **má letadlo** (*Flugzeug*) **do** (+Gen) **Moskvy** (Nom. = Moskva) **zpoždění** [sposchd'äni:]? *Hat das Flugzeug nach Moskau Verspätung?* Eine mögliche Antwort in "Hochsprache" kann folgende sein:

Vzhledem [wzlhädäm] **k přetrvávajícím** [prschätrwa:waji:tsi:m] **problémům letadla odlet je zpožděn asi o dvě hodiny.**

Wegen anhaltender Probleme am Flugzeug (letadlo n; Gen.Sg. = letadla) verzögert sich der Abflug um etwa zwei Stunden.

vzhledem k (Dat.) **přetrvávajícím problémům** (Dat. Pl.) = *wegen anhaltender Probleme odlet je zpožděn asi o dvě hodiny der Abflug verzögert sich um etwa ("qu-asi") 2 Stunden*

přetrvávajícím *anhaltend* (= perzistujícím) wird fast nur in (wissenschaftlichen) Veröffentlichungen benutzt; (**kvůli** + Dat. = *wegen* ist einfacher zu sprechen als **vzhledem** + Dat.). Einfachere Ausdrücke für *anhaltend* sind **trvalý**, **stálý** (*Stalin* war eine *anhaltende* Gefahr)

zpoždění n *Verzögerung* (wird auch in der Physik gebraucht!)

mít hodinu zpoždění *eine Stunde Verspätung haben* (hodina
Vlak měl velké zpoždění. *Der Zug hatte große Verspätung.*

Nach (po+Lok) zwei Stunden gingen wir an Bord des Flugzeugs

Po dvou hodinách nastoupili jsme do letadla. **nastoupit** v. *einsteigen*

nominative	dva, dvě ³
genitive	dvou
dative	dvěma
accusative	dva, dvě
vocative	dva, dvě
locative	dvou
instrumental	dvěma

zwei

Kasus	Singular	Plural
Nominativ	hodina	hodiny
Genitiv	hodiny	hodin
Dativ	hodině	hodinám
Akkusativ	hodinu	hodiny
Vokativ	hodino	hodiny
Lokativ	hodině	hodinách
Instrumental	hodinou	hodinami

Stunde, 4.13

Hier könnten wir noch einige Beispiele zur **Uhrzeit** einfügen (und wiederholen, vgl. 4.13)

Kolik je hodin? *Wieviel Uhr ist es?* Z.B.: **jsou** [so^u] **čtyři (hodiny)** *es ist 4 Uhr*; vgl. 4.13

Je čtvrt na pět *Es ist Viertel nach vier* (Viertel fünf), Lektion 9.2

Es ist: 3 Uhr	jsou tři [tr̩schi] (hodiny)
5 nach 3 Uhr	jsou tři (hodiny) a pět minut
3 Uhr 10	jsou tři (hodiny) a deset minut
Viertel nach 3	je čtvrt na čtyři [jä tschtvrt na tschtirzi] oder [jä schtvrt na schtirzi]
halb 4	je půl čtvrté (=Gen.) [jä pu:l tschtvrtä:]
Viertel vor 4	je tři čtvrté na čtyři [tschtirzi]
5 vor 4	za pět minut čtyři
12 Uhr mittag/Mitternacht	je poledne (dvanáct hodin)
1 Uhr / um 1 Uhr	je jedna (hodina) / v jednu (hodinu)
Viertel nach 12	je čtvrt na jednu (Viertel eins)
dreiviertel zwei	je tři čtvrté na dvě

High Noon ("Zwölf Uhr mittags") ist auf Tschechisch "**V** pravé poledne", ein berühmter Western aus dem Jahr 1952 mit Gary Cooper und Grace Kelly. Die **režie** [r̩äziä] hatte Fred Zinnemann.

Je skoro poledne a Petr pořád ještě spí. *Es ist fast Mittag und Peter schläft noch immer.*

skoro = *fast, beinahe*, **řád** = *immerfort*, **ještě** = *noch*

Včera šel pozdě spat. *Gestern ging er spät schlafen.*

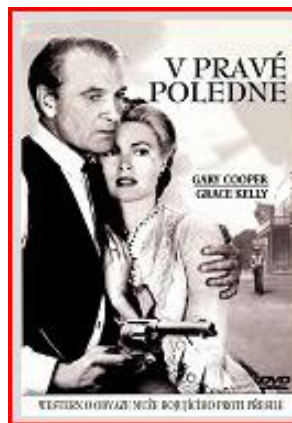
Zitra chce (3.5) časněji vstát. *Morgen will er früher aufstehen (vstát v. aufstehen).*

časně Adv. *früh*; Komparativ: **časněji** *früher*; Superlativ: **nejčasněji** *am frühesten*

Die **Steigerung** der Adjektive und Adverbien wird unser nächstes Thema sein.

imperpektives Verb	perfektives Verb	
spát	—	
Zeitform	Wortform	
Präsens	já	spím
	ty	spíš
	on/ona/ono	spí
	my	spíme
	vy	spíte
	oni/ony/ona	spí
Präteritum	on	spal
	ona	spala

schlafen

High Noon

<http://www.arara.cz/product/2498>

Steigerung von Adjektiven und Adverbien

Eben sahen wir den *Komparativ* **časněji** *früher* des Adverbs *časně* *früh*. Dazu gibt es auch einen *Superlativ*, nämlich **nejčasněji** *am frühesten*. Das ungesteigerte Adverb wird *Positiv* genannt.

Die meisten Adverbien bilden den Komparativ mit Hilfe der Suffixe **-eji/-ěji**:

<i>časně</i> <i>früh</i>	časněji <i>früher</i>
<i>rychle</i> <i>schnell</i>	rychleji <i>schneller</i>
<i>tence</i> <i>dünn</i>	tenčeji <i>dünn</i>

Man ersetzt also die Endung **-e(ě)** oder auch **-o** des Positivs durch die Endungen des Komparativs.

Man muss dabei ein auslautendes **-c** (wie in *tenc-*) oder **-k** in ein **-č** verwandeln. Ein **-ck**, wie in *praktické* *praktisch*, wird in **-čt'** verwandelt → *prakti čt'+eji* = *praktičtěji* *praktischer*.

Die Angelegenheit ist also nicht ganz so praktisch. Vor allem, wenn man bedenkt, dass es noch weitere Dinge zu beachten gibt! Z.B. wird ein **z** zu einem **ž** "erweicht" → *blaze* *selig* hat den Komparativ *blažeji* *seliger*. Oder: ein **sk** wird zu einem **št'**. Wir sehen das bei dem Adverb **lidsky** (das zu dem Adjektiv *lidský* *menschlich* gehört) → *lidštěji* [*litscht'äji*] *menschlicher*. (Das Adverb **krátce** kommt vom Adjektiv *krátký* *kurz*. Und der Komparativ "kürzt" den langen Stammvokal **á** des Adverbs, d.h. *kürzer* ist *kratčeji*.)

Einige Adverbien haben die Endungen **-eko, -oko, -ko** oder **-ho**. Beim Komparativ fallen diese Endungen fort und werden durch ein **-e(ě)** ersetzt. (Im täglichen Sprachgebrauch wird i. Allg. kein **e** angehängt.) Die vorhergehenden Konsonanten werden aber erweicht, und zwar **d** zu **z**, **h** und **z** zu **ž**, **r** zu **ř** und **s** zu **š**.

daleko <i>weit</i>	dále, dál <i>weiter</i>
vysoko <i>hoch</i>	výše, výš <i>höher</i>
blízko <i>nah</i>	blíže, blíž <i>näher</i>
draho, draze <i>teuer</i>	draže, draž <i>teurer</i>
nízko, nízce <i>niedrig</i>	níže, níž <i>niedriger</i> usw.

Nun müsste man noch die Komparative aufzählen, für die es keine Regel gibt und die man einfach, zusammen mit den Tschechen, auswendig lernen wird. Es handelt sich dabei i. Allg. um solche Adverbien, die sehr oft benutzt werden und dabei schließlich aus der Reihe tanzen. Hier sind einige davon, die wir schon oft angetroffen haben:

dobře <i>gut</i>	lépe, líp <i>besser</i>
špatně <i>schlecht</i>	hůře, hůř <i>schlechter, schlimmer</i>
mnoho, moc <i>viel</i>	více, víc <i>mehr</i>
málo <i>wenig</i>	méně, míň <i>weniger</i>
dlouho <i>lang</i>	déle <i>länger</i>
brzo, brzy <i>früh</i>	dříve, dřív <i>früher, eher</i>

Der **Superlativ** ist super einfach zu bilden: setze die Silbe **nej-** vor den Komparativ (das gilt für **Adverb** und für **Adjektiv**!) **nej-** *höchst-, meist-, äußerst- ...*

Beispiele (Adverbien):

nejdále	<i>am weitesten</i>
nejlépe	<i>am besten</i>
nejvíce	<i>am meisten</i>
nejméně	<i>am wenigsten</i>
nejhůře	<i>am schlechtesten</i>

Komparativ der Adjektive

Die meisten Adjektive bilden den **Komparativ** mit Hilfe der Suffixe **-ejší/-ější**. (Beim Vergleich mit den Adverbien sehen wir ein zusätzliches **š** zwischen **j** und **i**.) Auch bei den Adjektiven werden manchmal Endkonsonanten verändert.

Beispiele (Adjektive)

milý <i>lieb</i>	milejší <i>lieber</i>
věrný <i>treu</i>	věrnější <i>treuer</i>
dramatický <i>dramatisch</i>	dramatičtější <i>dramatischer</i>

Auf S.3 hieß es bei den Adverbien: "Ein **-ck**, wie in *praktické* *praktisch*, wird in **-čt'** verwandelt → prakti **čt'+eji** = praktičtější *praktischer*." Wir haben hier also die gleiche Lautwandlung.

chytrý <i>schlau</i>	chytřejší <i>schlauer</i>
nový <i>neu</i>	novější <i>neuer</i>
laciný <i>billig</i>	lacinější <i>billiger</i>

Viele Adjektive haben im Komparativ das kürzere Suffix **-ší** oder **-čí**

tvrdý <i>hart</i>	tvrdší <i>härter</i>
měkký <i>weich</i>	měkčí <i>weicher</i>
blizký <i>nah</i>	blížší <i>näher</i>

Natürlich gibt es auch viele *unregelmäßige* Bildungen des Komparativs bei Adjektiven, z.B.

dobrý <i>gut</i>	lepší <i>besser</i>
špatný <i>schlecht</i>	horší <i>schlechter</i>
velký <i>groß</i>	větší <i>größer</i>
malý <i>klein</i>	menší <i>kleiner, weniger</i>

s požadavky na **větší** demokracii *mit der Forderung nach mehr Demokratie*

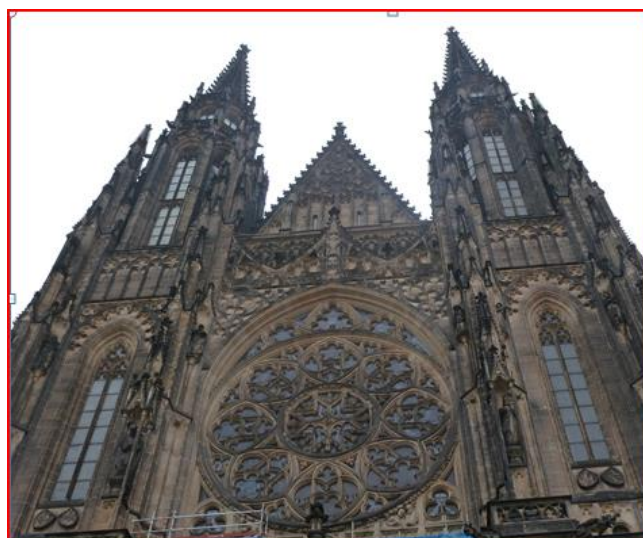
In früheren Lektionen hatten wir gelegentlich auch gesteigerte Adjektive, z.B.:
Das ist der beste Wein, den man trinken kann. To jest **nejlepší** vino, jež možno píti.
 Oder in 6.6 die Redewendung **lepší ... než besser ... als**

Außerdem hatten wir

- Wo ist *die nächste* Busstation, Bank, Post ...
 Kde je prosím **nejbližší** [nä¹blisch¹schí:] zastávka autobusu
- Je tady někde lékárna? *Gibt es hier irgendwo eine Apotheke?*
Nejbližší lékára je v Purkyňově ulici. (v Purkyňově ulici ist Lokativ Sg. von *Purkyňova ulice*. **Jan Evangelista Purkyně** (1787-1869) Philosoph, Gelehrter und Physiologe.)
- Milovat a být milován je **největší** štěstí. *Lieben und geliebt zu werden ist das größte Glück* (auf Erden). **štěstí** n *Glück*
- Auch wenn wir vom **St. Veitsdom** in Prag sprechen, werden wir wenigstens einen Superlativ anbringen müssen: **nejkrásnější** budova Prahy *das schönste* Gebäude Prags.

St. Veits Dom

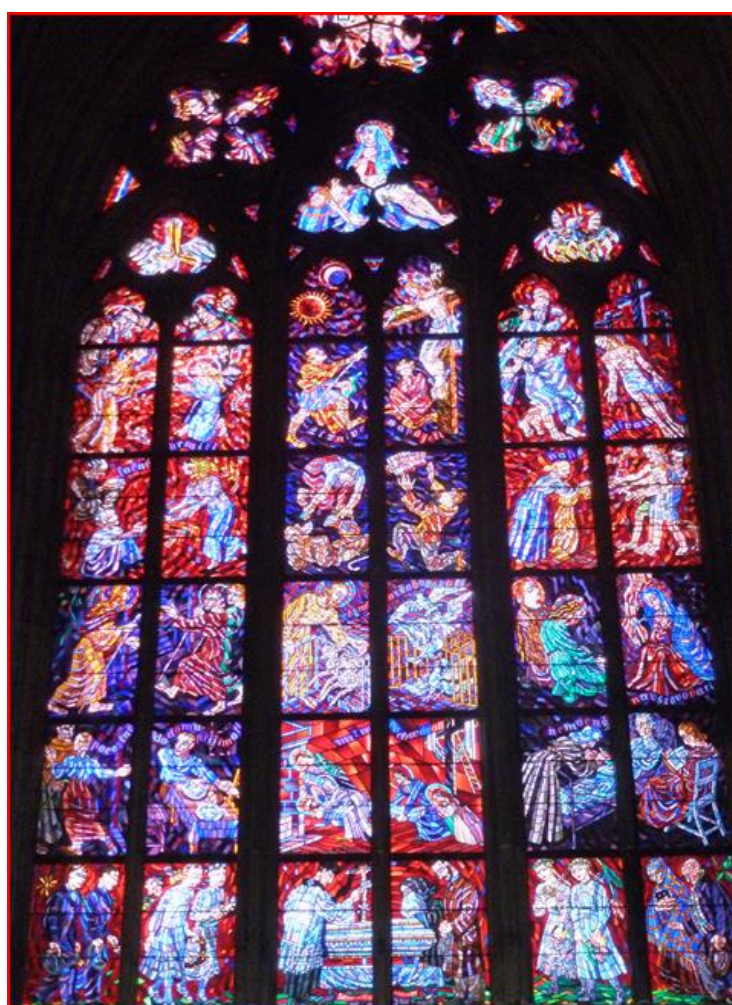

Fotos F.J.Mehr

Praha. Velebný gotický chrám svatého Víta,
 praha. wäläbni: gotitski: cHra:m swatä:ho wi:ta,
Prag . Der herrliche gotische Dom des heiligen Veit,

nejkrásnější budova Prahy i celé republiky. Jsou tu hrobky
 nä'kra:sn'ä'schi: budowa prahi i tsälä: räpubliki jso^u tu hropki
das schönste Gebäude Prags und auch der ganzen Republik. Es sind hier die Gräfte

českých panovníků a kaple svatováclavská
 tschäski:cH panownji:ku: a kaplä swatowa:tslafska:
der böhmischen Herrscher und die Sankt-Wenzels-Kapelle

Eines der Glasfenster im Veits-Dom von Prag (Foto F.J.Mehr)

Das wohl bekannteste der prächtigen Glasfenster im Veitsdom ist jenes von Alfons Mucha. Es zeigt Szenen aus dem Leben der Hl. Kyrill und Methodius, die im 9. Jahrhundert die christliche Missionierung slawischer Völker betrieben.

Beispiele zur Steigerung

Ein Einkaufsdialog (Nach J.Naughton: Colloquial CZECH, 268)

- Prodavač:** Přejete si? **přát** *wünschen, gönnen*; **prodavač** *Verkäufer*
- Zuzana:** Jen se dívám. Moment- můžete mi ukázat tamhle ty (*dort*) halenky? **halenka** f *Bluse*
Tu bílou, zelenou a červenou? Děkuju.
- P:** Prosím. Jsou pěkné, že?
- Z:** Jsou drahé? **samozřejmě** *natürlich*
- P:** Tahle bílá je samozřejmě dražší než (*als*) ta červená, protože je hedvábná (*aus Seide*).
Ta červená je levnější, ale je z (+Gen.) čisté bavlny. **bavlna** *Baumwolle*; **čistý,á,é** *rein*
Zelena halenka má krátké rukávy, je nejlavnější, polyesterová, ale kvalitní.
Ta je taky nejoblíbenější. **oblíbený** *beliebt*; **polyesterový** Adj. *aus Polyester*
- Z:** Ta bílá se mi ale vůbec nelíbí. **vůbec** *überhaupt*; **líbí se mi** *es gefällt mir*
- P:** Spíš se hodí pro starší paní.
- Z:** Ta červená se mi líbí nejvíc. **nejvíc** (*nejvíce*) *am meisten*
Má širší rukávy a užší límec. **široký, širší** *weit, weiter*; **úzký, užší** *eng, enger*
Knoflíky má taky hezčí než ta zelená. **knoflík** m *Knopf*, **hezčí než** *schöner als*
Zdá se mi celkově elegantnější, má nejhezčí střih. **zdát se** *er, sie, es scheint*;
celkově *insgesamt*; **elegantnější** *eleganter*; **hezký** *hübsch*; **střih** *Schnitt*
Je z příjemné látky, ale bude mi asi velká. **příjemný** *angenehm*; **látka** *Material, Stoff*
Nemáte menší číslo?
- P:** Bohužel, tahle je poslední, co máme. **bohužel** Adv. *leider*; **poslední** Adj. *letzte*
Příští týden máme dostat další, ale nevím jaké barvy. **jaká barva** f *welche Farbe*
- Z:** Škoda. No nic. Mohl byste mi ukázat pánské košile. **pánská košile** *Herrenhemd*
Můj mladší bratr bude mít narozeniny, víte?
- P:** Tady je máte. Podívejte se na **tyhle** proužkovane (*gestreift*) a kostkované (*karriert*)
košile. **podívat se** (na) v. *anschauen*; **tyhle** = ty + hle = Akk.Pl. des **Demonstrativ-**
pronomens ta, vgl. die Tabelle auf der folgenden Seite.
- Z:** **Tyhle** jsou mnohem lepší než **ty** dámské! (mnohem lepší než = *viel besser als*)
A máte bohatší výběr! **Koupím** si asi jednu pro **sebe**!

kupovat (uv) und **koupit** (v) *kaufen* Das v-Verb hat **Futur**bedeutung

Übersetzung

Prodavač: *Was darf es sein? (kann ich Ihnen behilflich sein?)*

Zuzana: *Ich schaue mich nur um. Moment – können Sie mir dort drüben die Blusen zeigen?*
Die weiße, grüne und rote. Danke.

P: *Sie sind hübsch, nicht wahr?*

Z: *Sind sie teuer?*

P: *Diese weiße ist natürlich teurer als die rote, weil sie aus Seide ist.*

*Die rote ist billiger, aber sie ist aus reiner Baumwolle (**čistá bavlna** reine Baumwolle)*

Die grüne Bluse hat kurze Ärmel, sie ist die billigste, aus Polyester, aber hochwertig.

Sie ist auch die beliebteste.

- Z. *Die weiße gefällt mir überhaupt nicht.* **bílá se mi nelíbí** *die weiße gefällt mir nicht*
 P. *Eher geeignet für ältere Damen.* **spíš(e)** *eher, mehr*
- Z. *Das rote gefällt mir am meisten. Es hat weitere (širší) Ärmel (rukavy) und einen engeren (užší) Kragen (límeč). Sie hat auch schönere Knöpfe als die grüne. Sie erscheint mir insgesamt eleganter, sie hat den hübschesten Schnitt. Sie ist aus angenehmem Material, aber sie ist mir wahrscheinlich zu groß. Haben Sie nicht eine kleinere Größe?*
- P. *Leider ist diese die letzte, die wir haben. Nächste Woche werden wir weitere bekommen, aber ich weiß nicht, welche Farben.*
- Z. *Schade. Nun, macht nichts. Könnten Sie mir Herrenhemden zeigen? Mein jüngerer Bruder wird Geburtstag haben, verstehen Sie?*
- P. *Hier haben Sie sie. Schauen Sie sich diese gestreiften und karierten Hemden an.*
- Z. *Diese sind sehr viel besser als die der Damen! Und Sie haben eine große Auswahl! Ich werde mir wahrscheinlich eins für mich selbst kaufen!*

Das rückbezügliche Fürwort **sebe** [sábä], vgl. 6.3, hat für den Singular und Plural dieselben Formen (Nominativ und Vokativ fehlen). Neben **sebe** haben wir noch die tonlose Form **se**. Der Dativ **sobě** hat die Kurzform **si**. Im Akk. haben wir wieder **sebe** und **se**. Hier noch ein Beispielsatz zum Dialog: *Látka je dobrá, ale nelíbí se.* *Der Stoff ist gut, aber er gefällt nicht.*

Demonstrativpronomen **ten, ta, to** (*der, die, das; dieser, diese, dieses*)

Kasus	Singular			Plural					
	Maskulinum		Femininum	Neutrum	Maskulinum		Femininum	Neutrum	
	belebt	unbelebt			belebt	unbelebt			
Nominativ	ten		ta		to		ti	ty	ta
Genitiv		toho	té		toho			těch	
Dativ		tomu	té		tomu			těm	
Akkusativ	toho	ten	tu		to			ty	ta
Vokativ		ten	ta		to		ti	ty	ta
Lokativ		tom	té		tom			těch	
Instrumental		tím	tou		tím			těmi	

Eventuell hinzutretende Verstärkungen wie **-to, -hle, tam-, tamhle** werden nicht mit-dekliniert. (**tyhle diese** kam auf der letzten Seite vor; **tyto** m,Pl.,unbel. *diese* folgt auf der nächsetn Seite)

Zuzana hätte sich natürlich auch bei einer **Näherin** eine Bluse oder sogar ein Kleid nähen lassen können. Der Dialog könnte dann etwa folgendermaßen lauten:

Vokabular

švadlena	<i>Näherin</i>
chci si [cHtsi si]	<i>ich will mir</i>
dát	<i>geben, lassen</i>
dát se + <i>Inf.</i>	<i>lassen; möglich sein, sich ... lassen</i>
šít	<i>nähen</i>
šaty m,Pl.	<i>Kleid(er)</i> (vyzkoušet si šaty Kleider anprobieren)
látka	<i>Stoff</i>
již	<i>schon</i>
je (Akk.Pl.)	<i>sie</i> (gemeint ist "es" = das Kleid)
prát	<i>wünschen, gönnen</i>
časopis m	<i>Zeitschrift</i>
pařížský [parʒi:schski:]	<i>Pariser</i> (pražský <i>Prager</i>)
tyto m,Pl.,unbelebt	<i>diese</i> (hier: <i>dieses</i> Kleid)
velice [wä litsä] Adv.	<i>sehr</i>
žádat [ʒa:dat]	<i>verlangen</i>
práce f (vgl. rúže, 1.12)	<i>Arbeit</i> , Femininum auf -e (auch in der Physik: $W = Fs$; práce (<i>se rovná</i> =) je síla (<i>Kraft</i>) krát (<i>mal</i>) dráha (<i>Weg</i>));

Zuzana u švadleny [u_schwadläni] *Zuzana bei der Näherin:*

- Z.** Chci si dát šít šaty. Látku již mám.
N. Jak si je přejete?
Z. Máte módy časopisy?
N. Zde jsou nejnovější [nã¹nowjá¹schí:] pařížské [parʒi:schskä:] módy.
Z. Tyto šaty **se mi velice líbí**. Kolik žádáte za (+ Akk.) práci?
N. Tři tisíce korun (3000 CZK ca. 110 EURO). Myslím, že to není mnoho.
Z. Kdy jsou šaty ušity?
N. Asi za dva týdny.

Übersetzung

- Z.** *Ich möchte mir ein Kleid machen (nähen) lassen. Den Stoff habe ich schon.*
N. *Wie wünschen Sie sich es? (wörtlich!)*
Z. *Haben Sie eine Modezeitschrift?*
N. *Hier sind die neuesten Pariser Moden.*
Z. *Dieses Kleid gefällt mir sehr. Wieviel verlangen Sie für die Arbeit?*
N. *Dreitausend Kronen. Ich denke, dass es nicht viel ist.*
Z. *Wann ist das Kleid fertig?*
N. *In ungefähr zwei Wochen.*

Nach diesen Problemen nun etwas **Lustiges**

1. Mitteilung in einer alten Zeitung:

Automobil ztratil (6.11) kolo.

Na Václavském náměstí vypalo u nákladního automobilu zadní levé kolo. Tím (*dadurch*) byla přerušena (*unterbrochen*) doprava (*Verkehr*) na elektrické dráze (Lok. von dráha) na dvacet minut.

Ein Automobil verlor ein Rad.

Auf dem Wenzelsplatz fiel einem LKW

das hintere linke Rad ab. Dadurch wurde unterbrochen der Verkehr auf der elektrischen Bahn um zwanzig Minuten.

Anmerkung: Seit über 30 Jahren gibt es auf dem Wenzelsplatz keine Straßenbahnen mehr, die fahren. Es gibt heute (2014) in einigen alten Straßenbahnwagen Kuchen und Blumen zu kaufen.

2. **Das fehlende Ende.**

lodník   *Schiffer*

táhnout   *ziehen*

lano   *Seil*

moci   *können*

konec m, weich, unbel.   *Ende* (Dekl. wie stroj, 3.3)

dosáhnout (+ Gen.) *erreichen*

uříznout   *abschneiden*; **pravit** *sagen*

Dva lodníci táhli lano z moře

a nemohli dlouho (*lange Zeit*) konce (Gen.) dosáhnout (+Gen.).

Tu (*hier, da*) pravil jeden lodník:

"Milý příteli, myslím, že nám někdo konec uřízl."

Zwei Schiffer zogen ein Seil aus dem Meer

und konnten das Ende lange nicht erreichen.

Da sagte der eine Schiffer:

"Lieber Freund, ich denke, dass uns jemand das Ende abgeschnitten hat."

Noch einige nützliche **Übersetzungsübungen** mit "**konec**"

1. **věta** f Satz, **zaniknout** v untergehen, **hlasitý** laut, **potlesk** m Applaus

Konec věty zanikl v hlasitém potlesku.

Das *Ende* des Satzes ging unter in lautem Applaus.

2. **prázdniny** f/pl *Ferien*; **prvňáček** m/ **prvňáčka** f *Schulanfänger*,
jako každý rok *wie jedes Jahr*, **první školní den** *erster Schultag*

Je **konec prázdnin** a jako každý rok čeká několik tisíc prvňáčků na svůj první školní den.

Es ist Ferienende und wie jedes Jahr warten einige Tausend Abc-Schützen auf ihren ersten Schultag.

3. **hrozba** f *Bedrohung*, **jaderná energie** f *Kernenergie*, **jaderná fyzika**, **jaderný**, á, ó *Kern-*
To je konec jaderné hrozby. *Das ist das Ende der nuklearen Bedrohung.*

4. **esperanto**, **končit** *beenden*, **podstatné jméno** n *Substantiv*

V esperantu končí všechna podstatná jména na o. *In Esperanto enden alle Substantive auf o.*

5. Všechno zlé a všechno špatné musí mít konec.
Alles Böse und alles Schlechte muss ein Ende haben.
 Všechno někdy končí. *Alles endet irgendwann.*

všechen, všechna, všechno *alles*; **zlý, zlá, zlé** *böse*; **zlé n, zlo n** *das Böse*

Vgl. mit **alles Gute! všechno dobré!** *dobrý, dobrá, dobré gut*;

všechen, všechna, všechno *all, alles, ganz* ist ein *Determinativpronomen*
 wie auch **sám, sama, samo** *selbst, allein*; **každý/-á/-é** *jeder, jede, jedes* u.a.

někdy *manchmal, irgendwann* ist ein *Adverb*, das auch zu den *Indefinitpronomen* gehört,
 die mit **ně-** bzw. **ni-** gebildet werden (*někdo irgendetwas, něco irgendetwas* ...)

Ein Lebenslauf (Václav Havel)

Václav Havel

5. Oktober 1936 in Prag; † 18. Dezember 2011

Teil 1

18. prosince 2011 zemřel **Václav Havel**- poslední prezident Československa a první prezident České republiky. Tady je pár důležitých momentů z jeho života:

Am 18. Dezember 2011 starb Vaclav Havel, letzter Präsident der Tschechoslowakei und erster Präsident der Tschechischen Republik.

Hier sind ein paar wichtige Momente aus seinem Leben:

zemřít sterben (I. Kl.) (na zem *auf die Erde*); **důležitý** wichtig (vgl. S.16)

1. Václav Havel se narodil 5. října 1936 v rodině pražského stavebního inženýra a podnikatele Václava Miloše Havla (Václav Miloš Havel). (Dědeček Václav Havel v letech 1907 až 1915 vybudoval palác Lucerna.) 1948 V průběhu vyvlastnění komunisty ztrácí rodina Havlovi svůj majetek .

Václav Havel wurde am 5. Oktober 1936 in der Prager Familie des Bauingenieurs und Unternehmers Václav Miloš Havel geboren. (Der Großvater Václav Havel baute in den Jahren 1907 bis 1915 das Palais Lucerna.) 1948 im Zuge der Enteignung durch die Kommunisten verliert die Familie Havel ihr Vermögen.

2. 1951-55

Protože jeho buržoazní původ Havel nemusí navštěvovat střední školu. Absolvoval vyučil jako chemické laboratoři. Na večerní školy se dostane na vysokou školu.

Havel píše první texty, které jsou silně ovlivněny Kafky.

Wegen seiner großbürgerlichen Herkunft konnte Havel nicht das Gymnasium besuchen. Er absolvierte eine Lehre als Chemielaborant. An der Abendschule erlangte er die Zulassung zum Studium.

Havel schrieb die ersten Texte, die stark von Kafka beeinflusst werden.

3. 1955-57

Vzhledem k tomu, že z politických důvodů a humanitních studií byl odepřen, Havel vystudoval dopravní ČVUT v Praze průmyslu, ale studie nelze uzavřít, protože se aplikuje na Akademii múzických umění. Tam taky, bude odmítnut. Havel píše recenze všech významných českých literárních časopisů.

Da ihm aus politischen Gründen ein geisteswissenschaftliches Studium verwehrt wird, studiert Havel Verkehrswissenschaft an der Technischen Hochschule in Prag, darf das Studium aber nicht abschließen, weil er sich an der Akademie der Músischen Künste beworben hatte. Auch dort wird er zurückgewiesen. Havel schreibt Kritiken in allen wichtigen tschechischen Literaturzeitschriften.

(**Anmerkungen:** Vzhledem k (+Dat.) tomu (Dat. von ten) *in Anbetracht der Tatsache, dass ...* einfacher: "da" oder "weil"; jak k tomu došlo? *wie kam es dazu?*)

Havel vystudoval dopravní ČVUT v Praze průmyslu *Havel studierte an der Tschechischen Technischen Universität in Prag Verkehrswissenschaft (dopravní) ; ale studie nelze uzavřít aber er darf das Studium nicht abschließen)*

4.

Po (+Lok.) dvou letech vojenské služby se stal v roce 1960 jevištní technik, později dramaturg a spisovatel v rezidenci v Praze "Divadla Na zábradlí."

(Kromě toho, Havel pracoval jako asistent režie v Městském divadle. V roce 1963 se jeho hra "Zahradní slavnost" je uveden, 1965 "Oznámení". Havel může trvat korespondenční kurz v umění dramaturgie, absolvoval v roce 1966 zkouškou.)

Nach zweijährigem Militärdienst wurde er 1960 Bühnentechniker, später Dramaturg und Hausautor am Prager "Theater am Geländer".

(Nebenbei arbeitet Havel als Regieassistent an den Städtischen Bühnen. 1963 wird sein Drama "Das Gartenfest" aufgeführt, 1965 "Die Benachrichtigung". Havel darf ein Fernstudium im Fach Dramaturgie aufnehmen, das er 1966 mit einem Examen abschließt.)

5. 1964

V létě roku 1964 si vzal s první manželkou Olgou Šplíchalovou, která byla (+ Instr.) velkou oporou pro (+ Akk.) **něj**. **který,á,é** 3.13

(9. července –Juli-1964; **opora** f *Stütze, Halt*)

Im Sommer des Jahres 1964 heiratete er seine erste Frau, Olga Šplíchalová, die für ihn eine große Stütze war.

Kasus	3. Person Maskulinum	
	Singular	Plural
Nominativ	on	oni / ony
Genitiv	ho, jej, jeho, něho, něj	jich, nich
Dativ	mu, jemu, němu	jím, nim
Akkusativ	ho, jej, jeho, něho, něj	je, ně
Lokativ	něm	nich
Instrumental	jím, ním	jimi, nimi

Alle weiteren Formen: Tschechische Personalpronomen

on, vgl. 6.3

Kasus	Singular	Plural
Nominativ	předseda	předsedové
Genitiv	předsedy	předsedů
Dativ	předsedovi	předsedům
Akkusativ	předsedu	předsedy
Vokativ	předsedo	předsedové
Lokativ	předsedovi	předsedech
Instrumental	předsedou	předsedy

m auf a

Beispiel: Přišla k **němu**. Sie kam zu **ihm**. Die Formen mit **n-** stehen nach Präpositionen. **předseda** m, belebt (Musterwort für belebte Maskulina auf **a**) *Vorsitzender* (TWB, S.988)

V lednu 1996 zemřela jeho žena Olga a o rok později se oženil s herečkou Dagmar Veškrnovou.

Im Januar 1996 Tod seiner Frau Olga, und ein Jahr später heiratete er die Schauspielerin Dagmar Veškrnová.

6.

1968 (Prager Frühling)

Během **Pražského jara**, Havel je předsedou "Klubu nezávislých spisovatelů " a jedním (Instr. *ein*) z 150 signatářů otevřeného dopisu ústředního výboru (CC) České komunistické strany (CP) s **požadavky na větší demokracii** (S.4).

Je mluvčí nekomunistických intelektuálů, kteří podporují zahájení reformního procesu Alexander Dubček.

Während des Prager Frühlings ist Havel Vorsitzender des "Klubs unabhängiger Schriftsteller" und einer der 150 Unterzeichner eines offenen Briefes an das Zentralkomitee (ZK) der tschechischen Kommunistischen Partei (KP) mit Forderungen nach mehr Demokratie.

Er wird Wortführer der nichtkommunistischen Intellektuellen, die den von Alexander Dubcek eingeleiteten Reformprozess unterstützen.

předseda *m* Vorsitzender (Instr., vgl. vorige Seite), nezávislých spisovatelů *unabh. Schriftsteller* (Gen.Pl.; vgl. uči-**tel**), **signatář** *m* Unterzeichner (Gen., muž), **otevřený dopis** *offener Brief* (Gen.Sg.), **ústřední výbor** *m* Zentralkomitee (Gen.), **strana** *f* Partei

mluvčí *m* Sprecher; zahájení *eingeleitet* von **zahájit** *v.* *einleiten, eröffnen* (z.B. eine Ausstellung); **podporovat** *unterstützen* (podpora *f* Stütze)

Kasus	Singular			Plural			
	Maskulinum		Femininum	Maskulinum		Neutrum	
	belebt	unbelebt		belebt	unbelebt		
Nominativ	jeden		jedna	jedno	jedni	jedny	jedna
Genitiv	jednoho		jedné	jednoho	jedněch		
Dativ	jednomu		jedné	jednomu	jedněm		
Akkusativ	jednoho	jeden	jednu	jedno	jedny		jedna
Lokativ	jednom		jedné	jednom	jedněch		
Instrumental	jedním		jednou	jedním	jedněmi		

ein, eins

Beispiel zu jeden:

Byl jednou (*einmal*) jeden král. Es war einmal *ein* König.

1968 srpen: Po okupaci své země vojsky Varšavské smlouvy
Havel přijímá zákaz divadelní představení a zákaz publikace v celém sovětském bloku.
Ustoupí do statku a našel zaměstnání jako pomocný dělník v pivovaru.

1968 August: Nach der Besetzung seines Landes durch die Truppen des Warschauer Paktes erhält Havel Aufführungsverbot und Publikationsverbot im gesamten Ostblock. Er zieht sich in ein Bauernhaus zurück und findet einen Job als Hilfsarbeiter in einer Brauerei.

vojsko *n* Heer, Truppen; **smlouva** *f* Vertrag; **Varšavské smlouvy** Warschauer Pakt

oustoupit *sich zurückziehen*; **zaměstnání** *n* Beschäftigung, Job

Zusätzliche Übungen (Akk., Geburt, geboren werden, ...)

1. Ich kenne einen Tschechen und eine Tschechin. Sie sind von Geburt Tschechen.
Sie haben eine Tochter und drei Söhne. Sie haben auch eine moderne Küche und dann noch einen schönen Raum, der für (pro +Akk.) Gäste bestimmt (je určen) ist. (Das ist das Gästezimmer.)
2. Můj otec zemřel dřív, než jsem se narodil. Jeho otec zemřel dřív, než jeho se narodil.
(můj otec zemřel **před (+ Instr.) můj narozením** *mein Vater starb vor meiner Geburt*
jeho otec zemřel před (+Instr.) jeho narozením; před jejich narozením *vor ihrer Geburt*)
narození *n* Geburt; **rok narození** *Geburtsjahr*; **po narození Krista** — nach Christi Geburt,
datum narození — Geburtsdatum, **místo narození** — Geburtsort)
3. Ich bin im (v + Lok.) Winter (**zima** *f*, wie žena 2.12) geboren, in Deutschland (**Německo** *n*, vgl. místo n, 2.2) in Bonn.
4. Minulý týden jsem se v Bonnu.

Lösungen

1. Zním **jednoho** Čecha a **jednu** Češku (Akkusative, S.14). Jsou Češi narození (jsou rodem Češi). Mají **jednu** dceru a **tři** syny. Mají také moderní kuchyni a pak ještě jednu hezkou místnost, která (3.13) je určen pro hosty. (To je pokoj pro hosty.)
Čech *m* Tscheche; **Češka** *f* Tschechin; **je rodem Češka** *Sie ist von Geburt Tschechin*
místnost *f* Zimmer, **moderní** (so alle Fälle im Fem.Sg., 2.14)

Kasus	Wortform
Nominativ	tři
Genitiv	tří
Dativ	třem
Akkusativ	tři
Vokativ	tři
Lokativ	třech
Instrumental	třemi

drei

Kasus	Singular	Plural
Nominativ	host	hosti hosté
Genitiv	hosta	hostů hostí
Dativ	hostovi hostu	hostům
Akkusativ	hosta	hosty
Vokativ	hoste	hosti hosté
Lokativ	hostovi hostu	hostech
Instrumental	hostem	hosty

Gast, m, hart, belebt

Kasus	Singular	Plural
Nominativ	kuchyně	kuchyně
Genitiv	kuchyně	kuchyní kuchyň
Dativ	kuchyni	kuchyním
Akkusativ	kuchyni	kuchyně
Vokativ	kuchyně	kuchyně
Lokativ	kuchyni	kuchyních
Instrumental	kuchyní	kuchyněmi

Küche

Sprichwort: **Kdo šetří má za tři** *Wer spart, hat (Geld) für drei.* (Wer spart in der Zeit, hat in der Not.) *šetřit sparen*

2. *Mein Vater ist gestorben, bevor ich geboren wurde. Sein V. starb, bevor er geboren wurde.*

dřív, než *bevor*; můj otec zemřel **před (+ Instr.) můj narozením** (*vor meiner Geburt*)

3. *Narodil jsem se v (+ Lok.) zimě, v německu, v Bonnu.*

4. *Ich war letzte Woche in Bonn*

Weiter Übungen zu Vokabeln aus dem "Lebenslauf" :

1. **sterben** (zemřít I. Kl.)

Každý musí *zemřít*. Jeder muss *sterben*.

Ten muž *zemře*. Dieser Mann *wird sterben*.

Chcete vědět, kdy *zemřete*? Sie möchten wissen, wann Sie *sterben werden*?

2.

Positiv	Komparativ	Superlativ
důležitý	důležitější	nejdůležitější

wichtig

Někdy není **důležitý** cíl, ale cesta k (+Dat.) němu (S.13, on).

Manchmal ist nicht das Ziel wichtig, sondern der Weg dorthin (zu ihm hin).

cíl *m Ziel*

3. **zahájit** *eröffnen, in die Wege leiten*

V pátek bude ve Vlastivědném muzeu **zahájena** výstava fotografií.

*Am Freitag wird im Heimatkundemuseum die Fotoausstellung **eröffnet**.*

Český prezident **zahájil** v úterý čtyřdenní oficiální státní návštěvu v Německu.

*Der tschechische Präsident **startete** am Dienstag einen viertägigen offiziellen Staatsbesuch in Deutschland.*

Kasus	Singular	Plural
Nominativ	Německo	—
Genitiv	Německa	—
Dativ	Německu	—
Akkusativ	Německo	—
Vokativ	Německo	—
Lokativ	Německu	—
Instrumental	Německem	—

Deutschland

Hlavní město *Německo* je Berlín. **Die Hauptstadt** *Deutschlands* ist Berlin.

4. **předseda** *Vorsitzender*

Zvolili ho *předsedou* našeho výboru. Er wurde zum *Vorsitzenden* unseres Ausschusses gewählt.

zvolit *wählen*